

Programa de Política General de Muntanya

1. Objectius i àmbits d'actuació

El Govern de la Generalitat de Catalunya desenvolupa una política activa en els territoris de muntanya de Catalunya amb l'objectiu d'equilibrar el territori mitjançant actuacions orientades al manteniment dels nivells de població, i assegurar-ne les condicions de vida adequades per als seus habitants. Les actuacions de l'Administració parteixen de la consideració de l'especificitat del medi físic i humà dels territoris muntanyencs i del potencial econòmic i social que s'hi desenvolupa.

La política de muntanya té el seu fonament normatiu en la Llei 2/1983, d'alta muntanya, aprovada per unanimitat pel Parlament de Catalunya, i que fixa com a objectius:

- Aprofitar i desenvolupar integralment els recursos econòmics de què disposen les àrees de muntanya, per tal d'igualar el nivell de vida de llurs habitants al de la resta dels ciutadans de Catalunya.
- Crear les infraestructures i els equipaments necessaris, i millorar-hi els existents, per tal de garantir que el nivell dels serveis oferts a llurs habitants sigui igual al de la resta de Catalunya.
- Aturar-hi la regressió demogràfica i cercar un desenvolupament harmònic de tot el territori.
- Valorar les funcions que la muntanya compleix en benefici de la resta de la societat i, alhora, protegir el patrimoni històric, cultural i artístic dels pobles i les comunitats de muntanya, i, en conseqüència, fer compatible el desenvolupament turístic, esportiu, recreatiu i econòmic amb la preservació del paisatge, el medi i els ecosistemes de muntanya.
- Dotar les comarques de muntanya d'una infraestructura administrativa que garanteixi l'assistència tècnica als municipis muntanyencs que en necessiten.

El text normatiu també n'especifica l'àmbit territorial, les àrees de muntanya i els principals instruments per a la seva aplicació: els plans comarcals de muntanya i els programes zonals.

Al llarg de l'any 2002 s'han produït novetats molt significatives en el marc institucional que afecta els territoris de muntanya, d'entre els quals cal remarcar la creació del Programa de Política General de Muntanya. En efecte, el Govern de la Generalitat, mitjançant la Resolució *PTO/300/2002*, de 14 de febrer, va crear el Programa de Política General de Muntanya, amb l'objectiu d'impulsar iniciatives a les àrees de muntanya, el seu desenvolupament i garantir-ne el futur.

Aquest programa coordina les actuacions del DPTOP en matèria de política de muntanya en col·laboració amb la resta de departaments i les administracions públiques competents en aquest àmbit. Entre les funcions assignades, figuren l'impuls i el seguiment dels plans comarcals de muntanya, el suport en l'elaboració i l'aplicació dels plans territorials parcials i la promoció d'activitats vinculades a les iniciatives internacionals centrades en l'alta muntanya.

També s'ha aprovat, el 28 de maig, el Decret de creació del *Grup interdepartamental de la muntanya*, integrat per deu departaments i que té per objectiu la coordinació de la política transversal en aquestes àrees.

Finalment, en l'àmbit territorial de muntanya, el Parlament de Catalunya, ha aprovat la Llei 28/2002, de 30 de desembre, de creació de l'*Institut per al Desenvolupament i la Promoció de l'Alt Pirineu i Aran*, que aplega les comarques de l'Alta Ribagorça, l'Alt Urgell, la Cerdanya, el Pallars Jussà, el Pallars Sobirà i la Val d'Aran, les quals constitueixen una unitat territorial amb una especificitat pròpia. D'entre les seves funcions, cal remarcar l'elaboració, l'avaluació i l'execució de plans de promoció i desenvolupament de caràcter global o sectorial, elaborar i assessorar estudis i treballs tècnics, impulsar les accions de defensa dels ecosistemes naturals, adoptar mesures per impulsar el desenvolupament dels diferents sectors d'activitat,

participar en les disposicions legals o reglamentàries que l'afectin i en l'elaboració i avaluació dels plans territorials parcials i dels plans comarcals de muntanya.

2. Activitats

2.2 L'aplicació de la política de muntanya

2.2.1 Els plans comarcals de muntanya

El Govern de la Generalitat ha aprovat al llarg del 2002 els plans corresponents a les comarques de l'Alt Urgell, l'Alta Ribagorça, el Berguedà, la Cerdanya, la Garrotxa, el Pallars Jussà, el Pallars Sobirà, el Ripollès i el Solsonès, mentre que en el cas de la Val d'Aran ha estat aprovat inicialment el projecte de Pla per part del Conselh Generau d'Aran. Per a aquests nou plans comarcals aprovats, vigents per al quinquenni 2001-2005, s'ha previst una inversió de 908,55 MEUR per part de la Generalitat, als quals s'han d'afegir 238,73 MEUR en actuacions previstes per l'Estat.

DESPESA PROGRAMADA EN ELS PLANS COMARCALS DE MUNTANYA 2001-2005 APROVATS (MEUR)			
	GENERALITAT	ESTAT	TOTAL
Alt Urgell	113,51	67,11	180,62
Alta Ribagorça	23,88	35,68	59,56
Berguedà	235,12	-	235,12
Cerdanya	50,20	21,79	71,99
Garrotxa	150,51	102,70	253,21
Pallars Jussà	75,30	4,21	79,51
Pallars Sobirà	56,98	3,93	60,91
Ripollès	137,85	3,31	141,16
Solsonès	65,20	-	65,20
TOTAL	908,55	238,73	1.147,28

Font: PPGM. SAC

En el marc d'aquests tercers plans comarcals de muntanya, s'ha elaborat la memòria de seguiment corresponent a l'any 2001, que presenta un canvi metodològic respecte dels seguiments precedents, com a conseqüència del nou enfocament dels programes d'actuació dels plans comarcals 2001-2005 (la més important és la no anualització de la despesa prevista per a cada una de les actuacions, tot i que, en canvi, s'estima el seu període d'execució). Si fins ara primava una anàlisi fonamentalment quantitativa, a partir de la despesa programada inicialment i la realitzada, el seguiment del 2001 també posa l'èmfasi en l'aspecte qualitatiu de les actuacions. Per tant, el document de seguiment consta d'una anàlisi econòmica i una anàlisi territorial de les actuacions executades i iniciades per a cada una de les deu comarques de muntanya.

La despesa realitzada durant l'anualitat 2001 ascendeix a 177,70 MEUR, dels quals 124,26 MEUR corresponen als organismes de la Generalitat de Catalunya i 53,45 MEUR a l'Administració de l'Estat. La distribució de la despesa efectuada a les comarques en relació amb les seves previsions per al quinquenni de vigència del pla comarcal mostra una diversitat de situacions: per la part alta, la Garrotxa arriba al 25,75% del compliment, el Solsonès al 22,20% i el Pallars Sobirà al 17,26%. En l'altre extrem, l'Alt Urgell se situa en el 9,41% i el Ripollès en el 9,32%.

DISTRIBUCIÓ COMARCAL DE LA DESPESA REALITZADA L'ANY 2001 (EN EUR)

COMARCA	DESPESA		% REALITZAT SOBRE TOTAL PROGRAMAT
	PROGRAMADA ALS PCM	DESPESA REALITZADA 2001	
Alt Urgell	180.620.605,25	16.991.390,79	9,41
Alta Ribagorça	59.556.693,48	6.251.058,41	10,50
Berguedà	235.122.244,25	22.483.041,77	9,56
Cerdanya	71.986.825,86	8.697.692,71	12,08
Garrotxa	253.210.063,53	65.190.289,82	25,75
Pallars Jussà	79.512.939,85	12.453.240,81	15,66
Pallars Sobirà	60.908.673,02	10.511.804,09	17,26
Ripollès	141.157.908,64	13.153.252,33	9,32
Solsonès	65.204.486,46	14.472.800,79	22,20
Val d'Aran*	215.425.516,67	7.493.180,36	3,48
TOTAL	1.362.705.956,99	177.697.751,88	13,04

(*) Dades del Projecte de pla comarcal

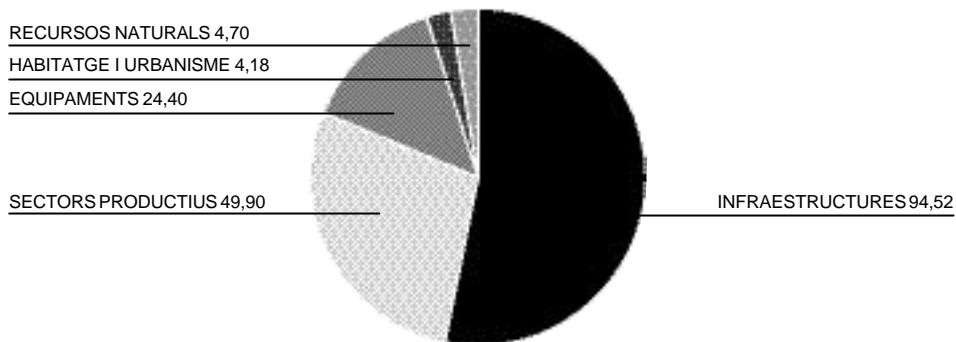
Font: PPGM . SAC

La despesa de la Generalitat per organismes, situa, en primer lloc, el Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca, amb 35,96 MEUR, seguit del Departament de Política Territorial i Obres Públiques, amb 32,39 MEUR i, en un nivell sensiblement inferior, el Departament de Medi Ambient, amb 16,06 MEUR. Entre aquests tres departaments es configura més de les dues terceres parts de la despesa efectuada per la Generalitat de Catalunya durant l'any 2001. Pel que fa a l'Estat, només s'han previst inversions del Ministeri de Foment i del Ministeri de Medi Ambient, amb una despesa efectuada de 47,45 MEUR i 6,00 MEUR, respectivament.

La inversió sobre la xarxa viària és la que té un paper més rellevant, amb actuacions com el túnel de Montant de Tost a la C-14, el condicionament de la carretera Tuixén-Gósol (Alt Urgell-Berguedà), el reforç de la C-153 Coll de Condreu-Vall d'en Bas i el desdoblament de l'N-260 Montagut-Olot (Garrotxa), les actuacions a la C-1412 (Pallars Jussà) o la nova carretera Solsona-Biosca (Solsonès).

Pel que fa als sectors productius, les actuacions a l'estació de muntanya de La Molina (Cerdanya) i la promoció de sòl industrial al Pla de Politger (Garrotxa), han estat de les més rellevants, juntament amb les que s'han portat a terme dins l'àmbit rural i el sector agrari, que també han estat quantitativament les més importants, en aplicació del Programa de desenvolupament rural i de les directrius de la política agrícola de la Comunitat Europea. Altres actuacions remarcables són l'estació depuradora d'aigües residuals de Boí (Alta Ribagorça) i els col·lectors d'Arties (Val d'Aran) dins les infraestructures ambientals; la restauració del Clot del Moro (Berguedà), el CAP de Sort, l'escola de natura de Barruera, quant a equipaments, i les actuacions iniciades en la construcció d'habitatges de promoció pública.

DESPESA EFECTUADA PER SECTORS ALS PLANS COMARCALS DE MUNTANYA 2001 (ENMEUR)

2.2.2 Les línies d'intervenció i l'àmbit de muntanya

D'acord amb la Llei 2/1983, d'alta muntanya, el Departament té establerta una política de subvencions a comarques i zones de muntanya, que permet la realització de programes d'actuacions específiques per a aquestes àrees.

Aquests programes, es gestionen a través d'unes línies de subvenció i en són beneficiaris 30 consells comarcals, els 10 de les comarques de muntanya, previstes en els plans comarcals corresponents, i els 20 de les comarques que inclouen municipis declarats com a zona de muntanya.

L'any 2002 s'ha finalitzat l'execució de les actuacions específiques de muntanya corresponents al programa plurianual 2001-2002, articulades mitjançant convenis de col·laboració entre el Departament amb cadascun dels consells comarcals, que preveien un total de 86 actuacions i un import global executat de 3.901.401,19 euros. Pel que fa a la convocatòria de subvencions per a actuacions de millora de camins a les zones de muntanya, s'ha executat per un import global 991.616,08 euros.

D'altra banda, s'ha iniciat l'execució del programa plurianual 2002-2003, amb la tramitació del corresponent conveni de col·laboració amb les comarques de muntanya, per tal de desenvolupar el programa d'actuacions específiques de muntanya, amb un import de 4.086.882,00 euros.

CONSELL COMARCAL	ACTUACIONS ESPECÍFIQUES A MUNTANYA		ACTUACIONS EN MILLORA DE CAMINS	
	NOMBRE	IMPORT	NOMBRE	IMPORT
Alt Urgell	9	567.956,00	1	150.253,00
Alta Ribagorça	8	276.466,00	1	133.333,33
Berguedà	4	384.647,00	1	202.842,00
Cerdanya	7	327.552,00	5	133.333,34
Garrotxa	7	384.647,00	1	195.329,00
Pallars Jussà	7	432.729,00	15	133.333,33
Pallars Sobirà	11	432.729,00	-	-
Ripollès	4	432.729,00	1	202.842,00
Solsonès	13	465.784,00	-	-
Val d'Aran	1	381.643,00	-	-
TOTAL	71	4.086.882,00	25	1.151.266,00

Font: PPGM. SAC

Principalment, aquestes actuacions, un total de 71, estan orientades a la consolidació de les infraestructures bàsiques, com ara l'abastament d'aigua potable als nuclis de Gotarta i Igüerri (el Pont de Suert), el condicionament i millora de les instal·lacions de tractament d'aigües als nuclis del Pallars Jussà, o l'electrificació rural de la zona de Salarsa (Camprodon); a l'optimització dels recursos de la zona, especialment els turístics, com el desenvolupament dels serveis turístics d'interès comarcal a Castellar de n'Hug, treballs de desplegament del Pla de Senders de l'Alta Ribagorça o la promoció econòmica del CITA i el Museu Comarcal de Ciències Naturals al Pallars Jussà; a la rehabilitació d'equipaments de caràcter cultural, com la reforma i ampliació de l'antiga rectoria per a equipament municipal a Arsèguel, la construcció d'una sala polivalent a Lladurs; i, sobretot, a la millora i al manteniment de la xarxa de camins, com per exemple l'arranjament del camí d'Ardòvol a la Serra (Prullans), el camí de Plandiura (Argelaguer), i el condicionament d'accessos a diversos nuclis del Pallars Sobirà i de la Val d'Aran.

A més, les comarques que a mitjan d'any tenien aprovat el tercer pla comarcal (2001-2005) han gestionat amb el Departament els convenis per tal d'efectuar actuacions de millora de camins, línia nova d'ajuts oberta per arranjar aquestes vies. Aquests convenis es desenvolupen a les comarques de l'Alta Ribagorça, l'Alt Urgell, el Berguedà, la Cerdanya, la Garrotxa, el Pallars Jussà i el Ripollès.

Per articular el programa específic per a les zones de muntanya, s'ha publicat al DOGC la convocatòria de subvencions destinada a la millora de la xarxa de camins, amb un import global d'1.039.751,00 euros.

CONSELL COMARCAL	NOMBRE D'ACTUACIONS	IMPORT SUBVENCIÓ €
Alt Camp	2	22.055,00
Alt Empordà	3	33.398,00
Anoia	3	68.056,00
Bages	9	78.769,00
Baix Camp	1	27.727,00
Baix Ebre	1	9.452,00
Conca de Barberà	5	105.866,00
Garrigues	7	12.603,00
Noguera	2	164.470,00
Osona	5	210.471,00
Pla de l'Estany	1	9.452,00
Priorat	3	56.714,00
Ribera d'Ebre	1	9.452,00
Segarra	2	47.261,00
Segrià	1	11.973,00
Selva	3	48.522,00
Terra Alta	6	49.152,00
Urgell	1	11.973,00
Vallès Occidental	1	9.452,00
Vallès Oriental	10	52.933,00
TOTAL	67	1.039.751,00

Font: PPGM. SAC

A banda, s'ha endegat un programa pilot per tal de complementar els ajuts a les zones de muntanya i possibilitar la realització d'actuacions diferents a les vinculades amb la xarxa de camins, que s'ha iniciat amb les comarques de la Noguera, el Priorat

i la Terra Alta, tres de les comarques que tenen un nivell de renda més baix de Catalunya.

	NOMBRE D'ACTUACIONS	IMPORT
Consorci del Montsec	4	126.213,00
Consell Comarcal de la Terra Alta	4	72.121,00
Consell Comarcal del Priorat	3	49.699,00
TOTAL	11	248.033,00

Font: PPGM . SAC

2.2.3 La celebració de l'Any Internacional de les Muntanyes

El mes de març de 2002 s'ha constituït a Ripoll la comissió per a la celebració de l'Any Internacional de les Muntanyes. L'objectiu d'aquesta commemoració, que ha estat declarada per l'Assemblea General de l'ONU i coordinada per la FAO (Organització de les Nacions Unides per a l'Agricultura i l'Alimentació) amb el suport de la UNESCO (Organització de les Nacions Unides per a l'Educació la Ciència i la Cultura) i la participació de les institucions de cada país, és donar a conèixer la importància de les zones de muntanya al món.

L'Any Internacional de les Muntanyes, coordinat pel Departament de Política Territorial i Obres Públiques, ha comptat amb la col·laboració del Comissariat de l'Any Verdguer, el Centre Excursionista de Catalunya, la Diputació de Lleida, la Diputació de Girona, la Fundació Natura, el Gremi de Restauració, la Universitat Catalana d'Estiu, i de diversos departaments de la Generalitat.

Els actes previstos al llarg de l'any han anat encaminats a promoure l'herència cultural de les comunitats i societats de muntanya, així com estimular i potenciar l'intercanvi d'informació, la sensibilització i la divulgació de polítiques de muntanya. Per aquesta raó, s'han organitzat 21 esdeveniments culturals, s'ha fomentat la promoció dels productes de la terra amb un seguit de mostres gastronòmiques i vitivinícoles i s'han organitzat 7 debats territorials per reflexionar al voltant del desenvolupament sostenible a les comarques de muntanya.

2.2.4 Altres activitats de la política de muntanya

Al llarg de l'any 2002 s'han convocat tres sessions del Consell General de Muntanya, òrgan de consulta i d'assessorament preceptiu del Consell Executiu en totes les qüestions relacionades amb la política de muntanya: la XXIV, a Tremp, el 26 d'abril, la XXV, a Prades el 26 de juliol i la XXVI, a Bellver de Cerdanya el 22 de novembre. En aquestes sessions, els temes més destacats han estat la presentació del Programa de Política General de Muntanya i els actes previstos en el marc de l'Any Internacional de les Muntanyes; la tramitació i el seguiment del grau d'aplicació dels plans comarcals de muntanya 2001-2005, així com l'aplicació dels programes específics a comarques i zones de muntanya; també s'ha informat favorablement el projecte de Pla comarcal de muntanya del Pallars Sobirà.

Finalment, s'han presentat polítiques sectorials que executen els diferents departaments de la Generalitat en l'àmbit de muntanya, com les directrius sobre infraestructures al Pirineu, l'ensenyament, les telecomunicacions, el Pla de Ruïnes i la política d'habitatge.